

Nr 31

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram, m. m.

I de likalydande till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I:563 av herr *Bengtson* och II:690 av herr *Wahlund m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte,

A. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla

1) att ett miljöpolitiskt handlingsprogram i enlighet med i motionerna anförda riktlinjer måtte utarbetas så snart ske kan och att förslag som därav föranledes skyndsamt förelägges riksdagen,

2) att frågan om inrättande av ett socialforskningsinstitut måtte utredas och förslag i ärendet föreläggas riksdagen,

B. beakta vad i motionerna i övrigt anförts.

I motionerna anföres bl. a. att under det senaste halvseket massfattigdomen avskaffats och en betydande ekonomisk trygghet skapats för hela vårt folk. Behovet av trygghet och trivsel är emellertid icke huvudsakligen ett ekonomiskt problem utan snarare ett psykiskt, men denna sida av problemkomplexet har hittills ägnats endast ett sporadiskt intresse. Det ständiga kravet på den enskilde att anpassa sig till en miljö måste ersättas av att den tekniska omvandlingen anpassas till den enskildes behov och förmåga jämväl i psykiskt hänseende. Det måste föras en mentalhygieniskt orienterad, konsekvent miljöpolitik, som bygger på ett annat innehåll i begreppet standard än det hittillsvarande. Man måste i olika sammanhang frånga betraktelsesättet att den miljö och det samhälle, som tillkommit med utgångspunkt från i huvudsak ekonomiska motiv och mål, är oundvikligt eller måste accepteras i fråga om konsekvenserna på det psykiska planet. Man måste också ständigt ställa frågan om den rådande utformningen är ändamålsenlig med hänsyn till människans psykiska trygghet och trivsel eller om den kan göras mera ändamålsenlig. Liksom en ekonomisk grundtrygghet är nödvändig för den enskildes frihet och oberoende, är nämligen ett visst mått psykisk trygghet nödvändig för den enskildes personliga utveckling och möjlighet att tillvarata sina inneboende förutsättningar.

På de mentalhygieniska, psykiatriska, psykologiska och sociologiska fälten bedrivs kvalificerad forskning, och man är på ansvarigt vetenskapligt håll övertygad om att mycket stora landvinningar alltjämt kan göras med resultat, relevanta för samhällsplaneringen, om blott forskningen ges tillräckliga resurser och klart definierade frågeställningar att belysa. Resul-

taten måste vidare i största möjliga utsträckning föras ut till praktisk tillämpning på samhällslivets alla olika områden. Den aktivitet som fordras härför kan sammanfattas i begreppen utbildnings- och upplysningsverksamhet.

Upprättande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram synes vara en lämplig metod för att integrera de miljöpolitiska aspekterna i de samhälleliga strävandena och besluten. Ett sådant program skulle därjämte fylla en samordnande och sammanhållande funktion i strävandena. Ett socialforskningsinstitut skulle fylla en väsentlig uppgift. Dess uppgift skulle vara att genom tillämpad forskning och undersökningar av skilda slag belysa den psykiska och sociala problematik, som ligger till grund för olika beslut och åtgärder, och därigenom skapa bättre underlag och förutsättningar för men även med uppföljande undersökningar kontrollera att besluten och åtgärderna får den effekt som avses.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II:690.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från medicinalstyrelsen, socialinstitutet i Stockholm samt sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet.

Medicinalstyrelsen anför:

Enligt medicinalstyrelsens uppfattning är det ekonomiska grundskyddet en väsentlig faktor, när det gäller att hos den enskilde individen skapa en allmän känsla av trygghet. Den febrila tekniska och sociala utvecklingen, som kännetecknar ett progressivt samhälle, har medfört en betydande omändring av den enskilda människans levnadsbetingelser. Med all förståelse för motionärernas intentioner vill styrelsen emellertid understryka de svårigheter som är förknippade med ifrågasättande problematik. Som ett led i strävan att eliminera de med den dynamiska samhällsutvecklingen sammanhängande negativa faktorernas inflytande på den enskildes psykiska hälsa vill styrelsen framhålla mentalhygienens betydelse vid sidan av omgivningshygien och understryka vikten av att ett mentalhygieniskt betraktelsesätt beaktas i samband med all samhällsplanering. Trots den enskilda människans stora möjligheter att anpassa sig till en ändrad samhällsstruktur måste man dock räkna med att individens anpassningsmarginal har en viss övre gräns, som inte kan överskridas utan att psykiska störningar uppträder.

Hur viktiga de mentalhygieniska synpunkterna än är vid all samhällsplanering, torde det vara svårt att genomföra ett enhetligt miljöpolitiskt handlingsprogram, som kan anammas och tillämpas av samhällsplanerarna. Individens psykiska trivsel och åtgärder för att befrämja denna låter sig svårigen konkretiseras i ett socialpolitiskt handlingsprogram med mindre mentalhygien fått tillfälle att genomsyra vårt tänkande och vunnit spridning inom alla skikt av vårt samhälle.

Styrelsen anser det angeläget med ett socialforskningsinstitut som ägnar sig åt tillämpad forskning, som praktiskt kan appliceras på olika stadier av samhällsutvecklingen. Inte minst hälso- och sjukvården skulle för sin vidare planering vara i stort behov av en samlad och väl bearbetad erfarenhet på

detta område. Medicinalstyrelsen vill därför livligt tillstyrka att ett socialforskningsinstitut inrättas.

Socialinstitutet i Stockholm säger sig helt instämma i motionärernas uppfattning i vad den gäller nödvändigheten av att starkt öka resurserna för social forskning och skapa institutionella förutsättningar för en i första hand målinriktad forskningsverksamhet rörande de sociala problem som är aktuella i dagens samhälle. Det har också från olika håll under det senaste året framförts önskemål om kraftiga åtgärder från statsmakternas sida på detta område. Sedan riksdagen 1962 i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalat sig i denna riktning har remissbehandlingen av socionomutbildningskommitténs slutbetänkande ytterligare understrukit vikten av ökade resurser för det sociala och administrativa forskningsområdet.

Institutet anför vidare:

Socionomutbildningskommitténs förslag är nu under beredning i eklesti-
kdepartementet. Riksdagens ovan nämnda skrivelse har överlämnats till socialpolitiska kommittén. Frågan om den sociala forskningens upprustning och framtida organisation bör enligt socialinstitutet i Stockholm prövas i ett sammanhang. Följande skäl är därvid avgörande.

Den sociala forskningen har flera uppgifter att fylla. Den behövs som en vägledare vid utformningen av samhällets socialpolitiska åtgärder, den behövs som underlag för de kommunala organens och tjänstemännens åtgärder vid behandling av konkreta ärenden och den behövs vid undervisningen och utbildningen av framtidens socialarbetare och kommunala tjänstemän. Om vårt lands höga socialpolitiska målsättning skall förverkligas kan inte något av dessa behov lämnas obeaktat. Att skapa ett från det direkta sociala arbetet och utbildningen fristående forskningsinstitut efter dansk modell kan inte på längre sikt tillfredsställa det behov av forskningsinformation som de praktiskt verksamma socialarbetarna efterfrågar.

Även om de mest angelägna uppgifterna för social forskning gäller analys av orsaker till och behandling av olika typer av avvikande socialt beteende måste understrykas att denna forskning kräver en samordning med forskning rörande kommunal och statlig förvaltning. Effektiviteten i samhällets socialpolitiska handlande är nämligen också beroende av förvaltningsapparaternas organisation och funktion. I samband med frågan om den organisatoriska utformningen av en utbyggd social forskning måste därför också frågan om administrativ forskning prövas. I detta avseende har under senare år aktualiserats bl. a. inrättande av ett institut för sjukvårdsadministrativ forskning och utbildning (SOU 1962:38). Försöksverksamhet har också bedrivits på den högre förvaltningsutbildningens område.

Det synes knappast rimligt eller möjligt att splittra forskningsresurserna på dessa områden under ett utbyggnadsskede till såväl utbildningsanstalter som olika fristående forskningsinstitut. Mest ändamålsenligt synes vara att till exempelvis två av de föreslagna socialhögskolorna knyta forskningsinstitutioner av ungefärligen samma typ som företagsekonomiska forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm. För de konkreta forskningsuppgifterna borde engageras forskare som därvid frikopplas från förvaltningsuppgifter och lägre undervisning. En sådan organisationsform skulle ha den fördelen jämfört med ett särskilt forskningsinstitut att fors-

karpersonalen ständigt sammansättes med hänsyn till forskningsuppgifterna.

Socialhögskolorna-socialinstitutet har också i sitt elevematerial en lämplig grund för forskarrekrutering. Den praktiska utbildningen ger eleverna en även för forskningen nödvändig kontakt med reella sociala problem. Socialinstitutet i Stockholm finner därför att frågan om inrättande av socialforskningsinstitut bör prövas i samband med frågan om socialinstitutens framtida ställning.

Sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet, har avgivit ett yttrande, avfattat av professor E. Dahlström, som säger sig finna motionärernas förslag vara av stort intresse men besvärligt att ta ställning till genom förslaget vittomfattande och vaga karaktär samt vidare uttalar:

Tanken på en enhetlig miljöpolitik har det senaste årtiondet ofta förts fram i debatten inte minst från vissa folkrörelsers sida. Tyvärr präglas här miljöbegreppet av en viss oklarhet. I kulturdebatten är det ofta fråga om den estetiska sidan, kulturen i mera inskränkt bemärkelse. Vissa åtgärder för att bevaka miljöpolitiken i mera estetisk bemärkelse har vidtagits inom Ecklesiastikdepartementet i anslutning till inrättandet av särskild tjänst för att bevaka kulturområdet.

Motionärernas förslag synes ta fasta på mera socialpsykologiska förhållanden och det föreligger ett behov av en enhetlig planering av politik inom detta område som en fortsättning på den sociala planering, som bedrivs från samhällets sida inom andra, t. ex. det ekonomiska och socialpolitiska området. Den socialpolitiska planeringen har fört in på dessa områden, och behovet av en översyn av hithörande socialpsykologiska problem har påtalats i många sammanhang. Jag kan inte se annat än att motionärerna framhäver en betydelsefull synpunkt. Dock förefaller dessa tankar vara i behov av en mera systematisk och ingående analys, både vad gäller den organisatoriska och den vetenskapliga sidan. När det gäller den organisatoriska sidan kommer man in på behovet av en översyn av den planering som för närvarande bedrivs inom berörda områden. När det gäller den vetenskapliga sidan finns det här anledning att klarare analysera miljöbegreppet och göra diverse avgränsningar och preciseringar och bland annat klargöra förhållandet värderingar och sakpremissor.

Motionärerna kommer i sitt utlåtande in på en punkt som utan tveivel måste anses vara av största angelägenhetsgrad: behovet av ett socialforskningsinstitut. Om vi jämför med andra länder uppvisar här Sverige en markant eftersläpning. Norska stortinget har i dagarna beslutat om att inrätta ett institut för tillämpad samhällsvetenskaplig forskning, fristående och under vetenskaplig ledning. Danmark har haft ett sådant institut sedan ett årtionde tillbaka. Finland har utformat sina socialinstitut som forskningsinstitutioner och har därmed skapat en motsvarighet. I debatten har ständigt framförts behovet att komplettera vår socialpolitik med en mera omfattande forskning. För närvarande avvaktar man väl här i Sverige socialpolitiska kommitténs utlåtande, som avser att behandla forskningen inom det socialpolitiska området.

Undertecknad vill här endast framhäva betydelsen av att det inrättas ett socialforskningsinstitut som har en från myndigheter och andra policyskapande organ fristående ställning under vetenskaplig ledning, med upp-

gift att betjäna de inom det sociala området planerande myndigheterna. Detta organ bör ges en fristående ställning med möjlighet att självständigt ta ställning till och pröva utredningsförslag från myndigheternas sida och tillräckliga resurser att genomföra egna forskningsuppgifter av mera långsiktigt intresse.

Utskottet

I motionerna hemställs dels om utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram, dels om utredning beträffande inrättande av ett socialforskningsinstitut.

Frågan om ett miljöpolitiskt handlingsprogram upptogs också i motioner till 1962 års riksdag, vari även föreslogs utredningar, praktiska åtgärder, forsknings- och undervisningsverksamhet m. m. Motionerna hänvisades till allmänna beredningsutskottet, som i sitt utlåtande (nr 55) bl. a. anförde att det vore riktigt att lägga mentalhygieniska synpunkter på samhällsåtgärderna. Detta skedde också enligt utskottets mening såväl i det praktiska reformarbetet som i utredningsverksamheten. Utskottet lämnade en rad exempel på vidtagna eller planerade åtgärder och utredningar av betydelse för de i motionerna berörda frågorna och anförde avslutningsvis bl. a. att förhållandena i fråga om den mentalhygieniska omvårdnaden icke vore i alla avseenden tillfredsställande och att mycket återstode att göra men att behoven vore i stor utsträckning klarlagda och beaktade vid den pågående nydaningen på väsentliga områden av samhällslivet. Det stora hindret för en snabb utveckling vore emellertid bristen på personal — läkare, mentalvårdsläkare, psykologer, arbetsterapeuter, kuratorer och annan utbildad personal — som krävs i det mentalhygieniska arbetet. Stora ansträngningar gjordes från det allmännas sida för att komma ur denna bristsituation, och utskottet ansåg att en utredning i enlighet med motionärernas förslag icke skulle fylla någon väsentlig uppgift. Utskottet avstyrkte motionerna, vilka avslogs av riksdagen.

Utskottet får i övrigt hänvisa till sitt förenämnda utlåtande nr 55/1962.

Det miljöpolitiska handlingsprogram som föreslås i de nu behandlade motionerna hör enligt motionärernas motivering vara mentalhygieniskt orienterat och syfta till bl. a. att de miljöpolitiska aspekterna integreras i de samhällsliga strävandena och besluten. Det föreligger således ett nära samband mellan årets och förra årets motioner.

De remissinstanser — medicinalstyrelsen och sociologiska institutet i Göteborg — som yttrat sig beträffande frågan om ett miljöpolitiskt handlingsprogram, har uttryckt tveksamhet beträffande förslaget. Bl. a. framhåller medicinalstyrelsen att det torde vara svårt att genomföra ett enhetligt miljöpolitiskt handlingsprogram som kan anammas och tillämpas av samhällsplanerarna. Utskottet delar denna uppfattning och finner det kunna ifrågasättas om upprättande av ett sådant program verkligen är en framkomlig väg när det gäller att bättre tillgodose de mentalhygieniska behoven i vårt

samhälle. Som utskottet framhöll redan vid förra årets riksdag torde det viktigaste spørsmålet här i stället vara att åstadkomma förbättrade personella resurser för olika aktuella arbetsuppgifter och redan kända behov.

Utskottet vill ånyo understryka sin uppfattning om vikten av att mentalhygieniska aspekter beaktas vid samhällsplaneringen men finner med hänsyn till vad ovan anförts och mot bakgrunden av riksdagens ställningstagande vid förra årets behandling av frågor på detta område, icke skäl förorda motionärernas förslag om upprättande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram.

I motionsyrkandets andra del har som nämnts framförts förslag om utredning beträffande inrättande av ett socialforskningsinstitut. Utskottet vill erinra om att motioner om formerna för en intensifierad och planmässig social forskning behandlades av utskottet vid förra årets riksdag (utlåtande nr 35/1962). Utskottet ställde sig mycket positivt till motionärernas förslag och framhöll bl. a. vikten av en effektiv och väl samordnad sådan forskning samt ifrågasatte om det icke vore lämpligt att den då verksamma socionomutbildningskommittén finge göra utredning i ämnet. Utskottets förslag att motionerna och utskottets utlåtande skulle överlämnas till kommittén bifölls av riksdagen. Kommittén avgav emellertid sitt slutbetänkande redan i augusti 1962. I proposition nr 79 till innevarande års riksdag har förslag framlagts angående socionomutbildningen. Föredragande departementschefen anför i propositionen, som ännu icke behandlats av riksdagen, beträffande den sociala forskningen och socionomutbildningskommitténs förslag i frågan bl. a. följande:

Det är uppenbart, att frågan om en förstärkning av den sociala forskningens resurser är ett spørsmål av största vikt. Med hänsyn till knappheten på personella och materiella tillgångar anser jag — och delar på denna punkt helt statskontorets uppfattning — att de många frågor som sammanhänger med den sociala forskningens organisation och lokalisering måste undersökas ingående.

Jag vill i detta sammanhang erinra om, att formerna för en intensifierad och planmässig social forskning för närvarande överväges av en särskild sakkunnigutredning — socialpolitiska kommittén — som ännu inte framlagt några förslag i frågan. I organisatoriskt hänseende blir det naturligtvis ett centralt spørsmål att pröva i vad mån ytterligare resurser för social forskning bör samordnas med organisationen för samhällsvetenskaplig forskning vid universiteten. Från skilda synpunkter finner jag det naturligt att frågan om möjligheterna att koncentrera nytillkommande resurser på detta område därvid överväges ingående. Redan härav synes det stå klart att ett ställningstagande till de av socionomutbildningskommittén väckta förslagen rörande anordningar på forskningssidan — exempelvis förslagen om professurer — icke bör ske nu.

Frågan om den sociala forskningens organisation hänger givetvis nära samman med spørsmålen rörande själva socionomutbildningens utformning och innehåll samt socialinstitutens ställning i förhållande till andra högre utbildningsanstalter.

Utskottet ser med tillfredsställelse att spörsmålet om den sociala forskningen sålunda kommit under ingående prövning och vill framhålla vikten av att utredningen sker utan onödig tidsutdräkt. Det kan förutsättas att de i förevarande motioner framförda synpunkterna uppmärksammas vid denna prövning. Motionärernas förslag om en utredning är således väsentligen tillgodosett. Motionerna synes bära i här ifrågavarande del anses besvarade härmed, och något initiativ i frågan från riksdagens sida är icke erforderligt.

Utskottet får under åberopande av vad ovan anförts hemställa,
att de likalydande motionerna I:563 och II:690 icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Widén, Schött*, Sörlin, Hedström, Eric Gustaf Peterson, Enarsson, Hellebladh, Ernst Olsson, Tage Johansson och Ferdinand Nilsson*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herr Svenson, i Kungälv, herrar Nilsson i Bästekille, Keijer*, Börjesson i Glömminge*, Rask, fröken Anderson i Lerum, herrar Larsson i Borrby*, Hamrén i Kalmar och Nordstrandh.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

1) av herrar *Ernst Olsson, Ferdinand Nilsson, Börjesson* i Glömminge och *Larsson* i Borrby, vilka ansett att utskottet bort anföra och yrka följande:

I motionerna hemställdes dels om utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram, dels om utredning beträffande inrättande av ett socialforskningsinstitut.

Grundtanken i motiveringen för ett miljöpolitiskt handlingsprogram är att de förbättringar som ägt rum i fråga om ekonomisk trygghet och standard inte motsvaras av liknande förbättringar i fråga om den psykiska tryggheten och standarden. Under hänvisning till kända yttringar av skilda slag framhåller motionärerna att den ur ekonomisk och materiell synpunkt gynnsamma utvecklingen medfört vissa sämre betingelser på det psykiska

planet. Enligt deras mening är det av både ekonomiska och humanitära skäl starkt motiverat att den allmänna politiska målsättningen ej enbart inriktas på ett ekonomiskt framåtskridande utan under tillämpning av en helhetssyn på människan i miljön bringas att i långt större utsträckning innefatta även de psykiska betingelserna och faktorerna. Förverkligandet av detta syfte skulle underlättas av ett miljöpolitiskt handlingsprogram. Motionärerna framhåller härvid att samma grundmetoder som tillämpats på det ekonomiska området — forskning och ökad kunskap, utbildning och upplysningsverksamhet — torde böra tillämpas på det psykiska planet.

Motionärerna framhåller även att inget av samhällslivets områden i princip kan undantagas från de miljöpolitiska strävandena och att samhällets beslut och åtgärder bör vidtagas under större beaktande av psykiska och sociala faktorer än hittills. Härvidlag skulle ett socialforskningsinstitut fylla en väsentlig uppgift. Detta skulle inte ersätta befintliga forskningsinstitutioner och inte i första hand syssla med grundforskning utan genom tillämpad forskning och undersökningar belysa den psykiska och sociala problematiken.

Utskottet finner de i motionen berörda spörsmålen vara av vital betydelse för det framtida samhällets utformning. Såsom motionärerna framhållit är det av största vikt att söka åstadkomma sådana betingelser som inte medför att människorna ställs inför psykiska krav som överstiger deras biologiskt grundade förmåga. Utskottet kan i detta avseende helt instämma med motionernas syfte.

Vad gäller frågan om ett miljöpolitiskt handlingsprogram har de remissinstanser, som yttrat sig över motionerna till denna del, kraftigt understrukit angelägenheten av att ansträngningarna i motionernas syfte ökas men också framhållit de svårigheter som är förknippade med ifrågasvarande problematik. Medicinalstyrelsen har framhållit, att det torde vara svårt att genomföra ett enhetligt miljöpolitiskt handlingsprogram, som kan anammas och tillämpas av samhällsplanerarna. Sociologiska institutet i Göteborg har påtalat behovet av en mera systematisk och ingående analys än som framgår av motionerna, vad gäller både den organisatoriska och den vetenskapliga sidan. Enligt dess mening kommer man in på behovet av en översyn av den planering som för närvarande bedrivs inom berörda områden. Beträffande den vetenskapliga sidan framhåller institutet att det finns anledning att klarare analysera miljöbegreppet och bl. a. klargöra förhållandet värderingar och sakpremissier.

Utskottet har vid sina överväganden funnit att ett miljöpolitiskt handlingsprogram verksamt skulle kunna bidra till förbättringar av den psykiska tryggheten och standarden. Utskottet är medvetet om att delade meningar om ett sådant programs innehåll och utformning kan råda, bl. a. bland olika samhällsplanerare. Den planering som förekommit på det eko-

nomiska området har dock inte genomförts i syfte att till alla delar kunna anammas och tillämpas av alla berörda utan fastmer haft syftet att ange allmänna riktlinjer och framhäva betydelsen av systematiska åtgärder på de områden den omfattat. På förevarande område kan man inte komma fram till den grad av vetenskaplig exakthet som på vissa andra områden, och det kan i anledning härav bli svårare att nå en allmän tillslutning kring ett handlingsprogram, emedan värderingar nödvändigtvis kan komma att spela en relativt stor roll. Då emellertid programmet till väsentlig del måste syfta till ökad forskning och kunskap, till utbildning och upplysningsverksamhet, utgör enligt utskottets mening dessa omständigheter inget skäl mot programmet som sådant. Såsom framhållits i motionerna bör den vetenskapliga forskningens resultat ligga till grund för den miljöpolitiska verksamheten, och därjämte bör liksom vid utformningen av annan samhällsverksamhet nödvändiga skiljelinjer dragas mellan värderingar och sakkemissor.

Beträffande programmets innehåll kan utskottet ansluta sig till de allmänna riktlinjer som angivits i motionerna. De avgränsningar som kan befinnas erforderliga bör utföras så att de viktigaste områdena ur miljöpolitisk synpunkt kommer att innefattas i programmet. Behovet av en kartläggning och systematisering av de åtgärder som kan genomföras inom en näraliggande framtid bör särskilt uppmärksammas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra hur arbetet med programmets utformning skall bedrivas. Härvid torde dock böra uppmärksammas att verksamheten delvis måste få långsiktig karaktär och att former för fortlöpande kontakt och bearbetning därför kan behövas.

I anledning av yrkandet om inrättande av ett socialforskningsinstitut har samtliga remissinstanser understrukit behovet av en ökad social forskning. Vidare har framhållits att denna forskning i vårt land släpar efter i jämförelse med våra grannländer. Medicinalstyrelsen har livligt tillstyrkt att ett socialforskningsinstitut inrättas. Socialinstitutet i Stockholm har i stället för ett socialforskningsinstitut föreslagit att till de socialhögskolor, som av socionomutbildningskommittén föreslagits skola avlösa socialinstitutet, knyttes forskningsinstitutioner av ungefärligen samma typ som företagsekonomiska forskningsinstitutet vid handelshögskolan i Stockholm. Sociologiska institutet i Göteborg har framhållit att behovet av ett socialforskningsinstitut är av största angelägenhetsgrad och framhävt betydelsen av att det inrättas ett socialforskningsinstitut som har en från myndigheter och andra policy-skapande organ fristående ställning under vetenskaplig ledning, med uppgift att betjäna de inom det sociala området planerande myndigheterna.

Utskottet finner inte anledning att ifrågasätta behovet av en ökad social forskning. I frågan om huruvida en ökning bör innefatta inrättandet av ett socialforskningsinstitut har delade meningar framkommit i remissvaren.

Med hänvisning till sitt ställningstagande till ett miljöpolitiskt handlingsprogram ovan vill utskottet ansluta sig till den mening som framkommit i flertalet remissvar liksom i motionerna, nämligen till förslaget om inrättande av ett fristående socialforskningsinstitut. Avgörande för utskottet har härvid varit att de strävanden som utskottet anslutit sig till kräver att berörda myndigheter, organ och inrättningar betjänas med relevanta forskningsresultat. Ett socialforskningsinstitut skulle medföra en samordning och systematisering av detta arbete liksom givetvis en väsentligt ökad omfattning av detsamma. Inrättandet av ett socialforskningsinstitut behöver emellertid inte innebära att andra institutioner frångämmas möjligheter till ökad social forskning. En ökad sådan synes motiverad bl. a. i anknytning till vissa utbildningsanstalter. Utskottet vill även erinra om att ett socialforskningsinstitut också skulle kunna ombesörja spridning av information om relevanta forskningsresultat från andra institutioner, såväl inom- som utomlands, samt utföra sammanställningar och bearbetningar. Även i andra avseenden skulle det kunna samverka med utbildnings- och forskningsinstitutioner. De gränsdragningsproblem som här uppkommer torde få behandlas vid det utredningsarbete som enligt utskottets mening bör företagas.

Då frågan om formerna för den sociala forskningen hänskjutits till socialpolitiska kommittén synes det lämpligt att den ombesörjer även det arbete som erfordras för framläggande av förslag rörande ett socialforskningsinstitut. Arbetet torde böra bedrivas med största möjliga skyndsamhet.

Under återopande av det ovan anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I:563 och II:690 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla dels om utarbetande av ett miljöpolitiskt handlingsprogram, dels om prövning samt förslag rörande inrättande av ett socialforskningsinstitut.

2) av herrar *Eric Gustaf Peterson* och *Hamrin* i Kalmar.